

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

Pocztą polowa Nr. 53. 12. stycznia 1921 r.

Doff.
TAJNE

G448/52

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. *349/II.*

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e.

Przesyła się do wiadomości w odpisie projekt konwencji wojskowej Państw Bałtyckich i Polski wraz z raportem Attache wojskowego w Rydze Nr. 2737, przewidującym pewne zmiany w Konwencji.

3 załączniki.

Za zgodność:

J. Piłsudski mjr

w.z.I. Zast. Szefa Sztabu

P I S K O R m.p.

Pułkownik Szt.Gen..

O t r z y m u j a :

Adjutantura Generalna.

M.S. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
G448/52 15 / I 1921. r.
L. DZIENNIK 1921. r. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PAŃSTW FINLANDJI, ESTONJI, ŁOTWY I UKRAINY I POLSKI.

I.

Konwencja wojskowa państw: Finlandji, Estonji, Litwy, Polski i Ukrainy ma na celu zachowanie niepodległości, suwerenności i nietykalności terytorjum państw, zawierających konwencję.

II.

Konwencja niniejsza posiada charakter obronny i pozbawiona jest wszelkich planów agresywnych.

III.

Konwencja niniejsza zgodnie z par. I. zawarta i skierowana przeciwko Rosji.

U w a g a: Pod Rosją uważać należy wszelką wojskowo-polityczną organizację, powstałą na terytorjum Rosji.

IV.

Na wypadek powstania nieporozumienia między jednym z państw, zawierających konwencję, a Rosją mają być zastosowane odpowiednie zarządzenia, celem zażegnania konfliktu.

Srodkami dla zażegnania konfliktu są:

1/. Komisja śledczo pojednawcza, złożona z przedstawicieli wybranych przez obie strony, 2/. Interwencja państw trzeciego, 3/. Sąd rozjemczy wybrany przez obie strony, do składu którego wejdą przedstawiciele państw, zawierających konwencję z prawem udziału i głosem doradczym, 4/. W razie niezakończoności konfliktu za pomocą trzech wyżej wspomnianych sposobów, spór przekazany zostaje do decyzji Ligi Narodów.

V.

Następujące przyczyny powodują zbrojne wspólne wystąpienie państw, zawierających konwencję: 1/odmowne stanowisko Rosji w sprawie załagodzenia konfliktu sposobami, wskazanymi w punkt. 3 i 4 par. 4. niniejszej konwencji i niepodporządkowania się Rosji decyzji sądu rozjemczego, albo Ligi Narodów, 2/koncentracja przez Rosję na granicy jednego z państw, zawierających konwencję, lub w pobliżu jej, znaczniejszych sił zbrojnych, stanowiących widoczną groźbę dla danego państwa. Moment jawnej groźby określi Rada wojenna zgodnie z artykułem niniejszej konwencji, 3/odwarte zaatakowanie siłą zbrojną.

VI.

Po stwierdzeniu któregokolwiek z wyżej podanych motywów wszystkie państwa, zawierające konwencję wojskową uważają się w stanie wojny z Rosją i rozpoczynają działania wojenne przeciwko tej ostatniej, zgodnie z planem wojny, opracowanym przez Radę wojenną, przewidzianą paragrafem ... niniejszej konwencji.

VII.

Ogólne kierownictwo działaniami wojennymi państw, zawierających konwencję należy do wspólnego Naczelnego Wodza sił zbrojnych Respublik Sojuszniczych.

U w a g a: Prawa głównodowodzącego będą określone specjalnymi postanowieniami, załączonemi do niniejszej konwencji Nr.....

Wspólnego Wodza naczelnego wyznacza Rada wojenna w czasie pokoju i zatwierdza na zajmowanym stanowisku wyższy Organ polityczny państw, zawierających konwencję.

VIII.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej konwencji zbiera się Rada wojenna, złożona z pełnomocnych przedstawicieli armji i floty państw, zawierających konwencję. Rada wojenna jeszcze w czasie pokoju: 1/wyznacza wspólnego naczelnego wodza, 2/opracowuje: ogólny plan wojny obronnej i obrony granic morskich, b/związane z powyższym sprawy wojskowo-polityczne, oraz program budowy statków, c/środki wzajemnego materialnego zabezpieczenia armji sojuszniczej, 3/Czuwa nad stanem gotowości bojowej.

Rada Wojenna podczas wojny stanowi wyższy organ doradczy Wspólnego Naczelnego Wodza, której on przewodniczy.

W sprawach politycznych Rada Wojenna uzgodni swoją działalność z wyższym Organem Politycznym Respublik, zawierających konwencję.

Załącznik: Zasady Rady Wojennej.

IX.

Respubliki, zawierające konwencję zobowiązują się, na wypadek wojny z Rosją doprowadzić liczebność sił zbrojnych do następujących norm: Finlandja i Łotwa nie mniej 3%, Polska i Ukraina nie mniej 1 1/2% ogólnej ilości ludności.

X.

X.

Wszystkie Republiki, zawierające konwencję zobowiązują się własne armje, przewidziane w paragrafieniniejszej konwencji i zgodnie z planem wojny, opracowanym przez Radę Wojenną, doprowadzić do stanu bojowego i skoncentrować je w wyjściowym punkcie najpóźniej 21 dni od dnia ogłoszenia siebie na stopie wojennej z Rosją.

XI.

Każde z państw, zawierających konwencję obowiązują się pozostawić wspólnemu Naczelnemu Wodzowi prawo: na wyprowadzenie poza granicę własnego terytorjum nie więcej jak 1/8 część armji operującej przeciwko Rosji, celem wzmocnienia którejkolwiek z armji sojuszniczej, lub w razie konieczności w związku z rozwijającą się akcją wojskową, nowego ugrupowania.

XII.

W razie wydzielenia z rozkazu Wspólnego Naczelnego Wodza części, którejkolwiek z armji sojuszniczej z własnego składu i podporządkowania jej głównodowodzącemu innej armji sojuszniczej, wszystkie państwa, zawierające konwencję biorą na siebie obowiązek odtransportowania, zaopatrzenia materiałem wojskowym i zaprowiantowania tej części armji.

XIII.

Republiki, zawierające konwencję zobowiązują się wprowadzić повинność wojenno-nawigacyjną dla swoich morskich i rzecznych statków. Wypracowanie szczegółowego planu wykorzystania mobilizowania tonażu poleca się Radzie Wojennej.

XIV.

Każde z państw, zawierających konwencję obowiązane jest zezwolić na tranzyt materiału wojskowego dla armji sojuszniczej na zasadzie istniejących podstaw, ustanowionych dla ładunku wojskowego we własnym kraju; w wypadkach nagłych przewozić je poza kolejnością zgodnie z określeniem Rady wojennej. W czasie wojny transport wojskowy dla armji sojuszniczej kierować zgodnie ze wskazówkami Wspólnego Naczelnego Wodza.

XV.

Każde z państw, zawierających konwencję wojskową obowiązują-

104

je się nieprzerywania działań wojennych nie podpisywać zawieszenia broni, oraz pokoju, oraz ~~xxxxxxxxxxxx~~ poczynania demobilizacji bez zgody ogólnej.

XVI.

Przy opracowywaniu warunków, przy zawarciu pokoju biorą udział: Wspólny Naczelny Wódz i przedstawiciele wojskowi wszystkich Respublik, którzy podpisali konwencję.

XVII.

Przyjęcie nowych członków do składu Respublik, które już konwencję niniejszą zawarły, nastąpić może tylko na zasadzie ogólnej zgody.

XVIII.

Wystąpienie ze składu państw, zawierających niniejszą konwencję, może nastąpić nie wcześniej jak po 6 miesiącach po zgłoszeniu życzenia.

XIX.

Niniejsza konwencja wchodzi w życie

O d d i a ł I I

W ślad za raportem Nr. 2695 z dnia 30.XI. 1920 r. Rada Przedstawicieli Wojskowych opracowała i przyjęła w prowizorycznej redakcji dalsze artykuły Konwencji Wojskowej: XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, których treść podana jest w ogólnym zarysach także Konwencji.

Materiał, który nadmieniano wzmiankować w artykułach Konwencji został całkowicie wyczerpany; pozostały do opracowania dwa dodatki: zasadnicze postanowienia o 1/ wspólnym Maczelnym Wodzie, 2/ Radzie Wojennej.

Ze względu jednak na to, że poszczególne artykuły przyjmowane były prowizorycznie i, że zawierają one szereg nieścisłości, których nie udało się usunąć odrazu, zaproponowano przed przystąpieniem do ostatecznej redakcji i scharmonizowania poszczególnych artykułów ogólne przejrzenie tekstu i wprowadzenie szeregu zmian zasadniczych. W myśl powyższego, po zmianie kolejności kilku artykułów Konwencji, Rada Przedstawicieli Wojskowych przystąpiła do ogólnego rozpatrzenia projektu celem wprowadzenia szeregu zmian i uzupełnień.

Przy omawianiu nagłówka Konwencji, wyłoniła się kwestja bezczłonowości uależnienia w niej Ukrainy, wobec likwidacji jej państwowego życia i zupełnej teoretycznej uależnienia jej przedstawicieli w Radzie.

Ze względów zasadniczych postanowiono aktu wyłączenia narazie nie przeprowadzać do czasu równoległej decyzji Rady Przedstawicieli Politycznych. Według ogólnego przekonania wyjazd ukraińców sam przez się wkrótce nastąpi /.

Artykuł I i II nie uległy przy rewizji projektu zasadniczym zmianom.

Artykuł III, wobec zasadniczego sakstestjonowania jego redakcji przez przedstawiciela Polski - ulegnie zmianie. Redakcja tego artykułu napotyka na wielkie trudności wobec możliwości przewrotu w Rosji, a w szczególności w związku z istnieniem prawdopodobieństwa stworzenia przez bolszewików szeregu takich fikcji jak sowiecka Ukraina. Dotychczasowa redakcja tego artykułu nie obowiązuje państwa Bałtyckie do pomocy Polsce w razie napadnięcia jej przez Ukraińców.

Proponowana jest narazie następująca redakcja artykułu III.
Примечание: Подъ Россіей подразумѣвается всѣмъ военно-политическая организація, возникающая на территории бывшей Россійской Имперіи за пределами самодѣятельныхъ конвенцій подписанныхъ."
uwagi

Artykuł IV - narazie skomplikowany. pochodzi to stąd że wszystkie bałtyckie państwa obawiają się wciągnięcia w wojnę, któryby miała nie wybitnie obronny charakter; to podkreślenie w konwencji obowiązującego użycia wszystkich środków w celu usunięcia konfliktu drogą pokojową ma być, zdaniem członków Rady, atutem dla ich parlamentów, które nie zgodzą się na żadną inną konwencję.

Bez względu na to będą dążyć do zmiany tego artykułu:

1/ przez usunięcie względnie uzupełnienie punktu 2, aby wykluczyć możliwość nie pośrednictwa lecz wprost interwencji jakiegos nieprzychylnego nam państwa.

2/ przez ewentualne usunięcie punktu 4, przewidującego rostrzygnięcie sporu Lidze Narodów, jednak co do tego przesyła instrukcję, podkreślając pragnienie, że, wobec konieczności ratyfikowania konwencji przez, co najmniej, komisję

parlamentarne, niemożliwym będzie utrzymanie w tajemnicy jej zasad; będą one podlegały rozpatrzeniu przez Ligę Narodów. Zachodzi więc możliwość fakultatywnego wprowadzenia Ligi Narodów / o ile Rosja wejdzie w jej skład /, względnie / w razie nieosiągnięcia porozumienia innymi sposobami / znacznego podzielenia Rosji do odpowiedzialności przez jednostronne przekazanie konfliktu decyzji Ligi Narodów, urezanie zupełne wyeliminowanie pośrednictwa Ligi Narodów.

Artykuł V, ulegnie zmianie / w związku z artykułem IV / punkt 1, inna pozostała zapewne bez zmiany.

Artykuł VI. Nie przewidują zmian zasadniczych.

Artykuł VII. Istnieje ścisła konieczność do nieokreślenia terminu, w którym wspólny Naczelny Wódz ma być zatwierdzony w swej funkcji przez Najwyższy Organ Polityczny / Radę Najwyższą / - będą dążyć do wprowadzenia odpowiedniego uzupełnienia.

W pierwszym okresie prac R a d y były, jak to już uprzednio meldowałem, b. poważne sprzeciw przeciwko powoływaniu Wspólnego Naczelnego Wodza, pryncypialnie wykluczone było określenie w Konwencji państwa, z którego miałyby on być powołany / w tym wypadku oczywiście Polaka /.

Ta drażliwa kwestja kwestja została przez oddanie prawa ostatecznej decyzji R a d z i e W o j e n n e j i R a d z i e N a j w y s z e j .

Uzasadniło to przeprowadzenie zasady wspólnego Naczelnego Wodza i uzyskanie dlań szeregu koncesji; ponadto uważa to poszczególne państwa koniecznością pewnego podporządkowywania się przewodniej woli.

Artykuł ten zostanie rozszerzony i uzupełniony dodatkami do konwencji, zawierającym zasadnicze postanowienia o wspólnym Naczelnym Wodzu.

Ze względu na to, że dotychczasowa redakcja tego artykułu wcale nie określa środowiska z którego ma on być powołany, co pozwala przypuszczać R a d z i e N a j w y s z e j

powoład np. francusa lub anglika, mianemaz przeprowad-
zić zastrzeżenie, że Ródz Maczelny musi być wyznaczony
z jednego z państw zawierających konwencję; - w tym celu
wprowadziłem zastrzeżenie o udziale Maczelnego Ródza w
zawieraniu pokoju / artykuł XVI / , co będzie jednym z
poważniejszych argumentów niedopuszczenia elementów obcych

Artykuł VIII. Powyższych zmian nie przewiduję. Będę
dążył do związania działalności R y d y Wojskowej i M. Wod-
jastwo w czasie pokojowym, w celu zapewnienia ciągłości
i skoordynowania pracy , a przedstawicielom w celu utrud-
nienia dostępu obcym.

Artykuł IX. Przedstawiciele węgierskich państw stali
na stanowisku poniesienie ciężarów wojennych ściśle według
zasady proporcjonalności zaludnienia poszczególnych państw
szczególniej uparcie podtrzymywał to zdanie finlandczyk

W rezultacie przy pomocy statystyk i długiej argumen-
tacji uzyskalem zgodę na dwa razy mniejszy procent dla
Polski, co w związku z artykułem XI , ewentualną równo-
czesną wojną z Niemcami, wroscie zasada poniesienia wspól-
nych kosztów / Art. XII / na zasadniczo znaczenie. Zmian
nie przewiduję.

Art. X, XI, poza niedoświadczeniem redakcji: " wywoda z
przedjeży swojej teritorji" poważnych zmian nie prze-
widuję .

Art. XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII- zasadniczych
zmian nie przewiduję.

Art. XVIII w razie wprowadzenia do str. IV punktu
o liście Narodów należałoby okres wypowiedzenia powiększyć z
6 na co najmniej 12 miesięcy.

Art. XIX. Przedstawiciel Ukrainy proponował okreś-
lenie terminu warunkowo, w uzależnieniu od momentu ratyfi-
kacji pokoju z Rosją , względnie osiągnięcia danego poło-
żenia politycznego. Wynikało z tego, że Finlandja, Estonj
i Lotwa mogą już zawierać konwencję. Polska zaś wstępuje
automatycznie po zawarciu i ratyfikacji pokoju.

Wychodząc z założenia, że do czasu wykonania żądanych
prac i rozpatrzenia projektu przez poszczególne N.Dowództwa
kwestja terminu stanie się dla Polski zupełnie rozwiązana,
zaproponowałem redakcję, jak w załączeniu.....

Z uwzględnieniem powyższego, malduję, że zasada niezawiera-
nia konwencji, któraby obowiązowała do wystąpienia jeszcze w
tej "epidemicznej" wojnie utrzymała się nadal w całej pełni.

Pracę o szczegóły instrukcja. -

Myszkowski

mjr.p.d.St.Gen.

В О Е Н Н А Я К О Н В Е Н Ц І Я

заклученная между Республиками Финляндіей, Эстоніей, Латвіей, Польшей и Украинской Народной.

Ст. I.

Росская конвенція между Республиками: Финляндіей, Эстоніей, Латвіей, Польшей и Украинской Народной, имѣетъ цѣлью отстоять независимость, суверенность и территоріальную неприкосновенность заключившихъ конвенцію Республикъ.

Ст. II.

По существу своему настоящая конвенція оборонительная и чужда всякихъ агрессивныхъ цѣлей.

Ст. III.

Конвенція съ указанной въ ст. I цѣлью заключена противъ Россіи:

ПРИМѢЧАНІЯ: Подъ Россіей подразумѣвается всякая военно-политическая организація, находящаяся на территоріи Россіи.

Ст. IV.

При возникновеніи конфликта между одной изъ заключившихъ конвенцію Республикъ и Россіей должны быть приняты соотвѣствующія мѣры для мирнаго улаженія конфликта.

Таковыми мѣрами являются: п. 1/ Слѣдственно-согласительная коммиссія изъ представителей, набранныхъ обѣими сторонами; 2/ посредничество третьей державы; п. 3/ третейскій судъ, избранный обѣими сторонами, съ правомъ участія съ совѣтательнымъ голосомъ представителей Республикъ, заключившихъ конвенцію и п. 4/ въ случаѣ не разрѣшенія конфликта вышеуказанными тремя способами, таковой передается на разрѣшеніе Лиги Народовъ.

Ст. V.

Причинами, послѣдствіе которыхъ заключившія сѣ конвенцію Республики должны совѣстно открывать военные дѣйствія, являются: 1/ отказъ Россіи отъ улаженія конфликта способами, указанными въ п. п. 3 и 4 ст. IV сѣ конвенція и неподчиненіе Россіи рѣшенію третейскаго суда Лиги Народовъ; 2/ сосредоточеніе Россіей на границѣ какой-либо изъ заключившихъ сѣ конвенцію Республикъ или въ ея близости значительныхъ во-

PILSUDSKI

... для этой Республики ... угрозу. Помощь наотрешения этой угрозы определяется Военным Советом, предусмотренным в ст. ... настоящих конвенций и 2/ ...

Ст. XI.

При наличии какой-либо из причин, указанных в ст. ... в ... Республики ... в состоянии войны с Россией и ... действия против ... согласно плану войны, ... Военным Советом, предусмотренным ст. ...

Ст. XII.

Общее руководство военными действиями заключенных во ... конвенции Республики ... на "Общего Главнокомандующего ...

Границы: Границы Общего Главнокомандующего определяются ... конвенции.

Общий Главнокомандующий назначается Военным Советом ... в ...

Ст. XIII.

Во время войны в силу настоящей конвенции собирается Военное Собрание из полномочных представителей армий и флота заключенных конвенции Республики.

- Военное Собрание в мирное время:
- 1/ ...
 - 2/ ...
 - а/ ...
 - б/ ...
 - в/ ...
 - г/ ...
 - 3/ ...

Военное Собрание в военное время ...

Во время войны ...

...

PLACODSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PLACODSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

4

Ст. IX.

Заключившія конвенцію Республіки обязуются довести въ случаѣ войны съ Россіей свои дѣйствующія противъ нея вооруженія силъ до слѣдующей нормы: Финляндія, Эстонія и Латвія не менѣе 3%, Польша и Украина не менѣе $1\frac{1}{2}$ % своего народонаселенія.

Ст. X.

Всѣ заключившія конвенцію Республіки обязуются привести свои предусмотрѣнныя ст..... сей конвенціи, арміи, согласно плану войны выработанному Военнымъ Совѣщаніемъ, въ боевую готовность и сосредоточить ихъ въ исходное положеніе не позднѣе 21 сутокъ со дня объявленія себя въ состояніи войны съ Россіей.

Ст. XI.

Каждая изъ заключившихъ конвенцію Республікъ обязуется предоставить Общему Главнокомандующему право вывода за предѣлы своей территоріи не болѣе $\frac{1}{3}$ части своей дѣйствующей противъ Россіи арміи для усиленія какой-либо изъ союзныхъ армій или для извѣстныхъ развѣстокъ военныхъ операцій группировокъ.

Ст. XII.

Въ случаѣ, когда часть какой-либо союзной арміи по распоряженію Общаго Главнокомандующаго отдѣляется изъ состава своей арміи, то съ момента подчиненія ей Главнокомандующему другой союзной арміи, всѣ заключившія конвенцію Республіки принимаютъ на себя транспортъ, снабженіе боевыми припасами и продовольствіемъ этой части арміи.

Ст. XIII.

Заключившія конвенцію Республіки обязуются ввести военно-судовую повинность для своихъ морскихъ и рѣчныхъ судовъ. Разработка подробнаго плана использования мобилизованнаго тоннажа возлагается на Военное Совѣщаніе.

Ст. XIV.

Каждая изъ заключившихъ конвенцію Республікъ обязуется въ любое время перевозить транзитомъ предметы военного снаряженія для союзныхъ армій на основаніи правилъ, установленныхъ для военныхъ грузовъ въ своей странѣ, а въ исключительныхъ случаяхъ перевозить таковыя изъ очереди по опредѣленію Военнаго Совѣщанія. Въ военное же время военный транспортъ для союзныхъ армій производится по указаніямъ Общаго Главнокомандующаго.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Ст. XV.

Кожда из заключивших воинок конвенцій Республік обізнана не приєднувати військи дії, не заключать перемирія и мира, а также не приступать к демобилизації без общего соглашения.

Ст. XVI.

Въ выработці условій и въ заключеніи мира участвовать: Общій Главнокомандующій и военные представители отъ воѣхъ заключивших конвенцій Республік.

Ст. XVII.

Принятіе новыхъ членовъ въ число уже заключивших сѣ конвенцій Республік можетъ состояться лишь съ общего соглашения.

Ст. XVIII.

Выступленіе въ составъ заключивших сѣ конвенцій Республік можетъ состояться не ранее 6 мѣсяцевъ со дня заключенія обѣ стороны.

Ст. XIX.

Настоящая конвенція вступаетъ въ силу.....